

Naročni
40 din.,
Izven Ju
rati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru;
pri večkratnem inseriranju primeren popust.
Upravništvo sprejema naročnino, inserate
in reklamacije.

*S. n. Izgodbinsko društvo
Maribor
Koroška c. 10*

Naša Straža

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poština plačana v gotovini.

»Naša Straža« izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprite reklamacije so poštne proste. Telefon interurban št. 113.

68. številka.

MARIBOR, dne 5. avgusta 1925.

Letnik I.

Naša notranja politična slika.

(Govor poslanca dr. Hohnjeca.)

Vladajoča koalicija je ostala dosledna v rušenju parlamentarizma.

Pri volitvah mu je porušila temelje. Mesto da bi potem poskušala popraviti pokvarjeno, je nadaljevala svojo destruktivno, nasilno in izsiljevalno politiko.

Kot sredstvo za izsiljevanje ji je služilo vprašanje verifikacije mandatov HRSS (Hrvalske republikanske seljačke stranke). Po parlamentarnem načelu verifikacija poslaniških mandatov nikdar in nikjer ne bi smela biti predmet strankarsko-politične spekulacije, še manj pa politične kupčije. To zabranjuje suverenost ljudske volje, ki si svobodno izbira — ali bi vsaj morala svobodno si izbirati — svoje poslance ter ima pravo, da se izvoljeni poslanci ne stavljajo v nemogočnost, da bi v parlamentu zastopali svoje volilce.

Kakor vse druge zakone parlamentarizma je vlada in njo podpirajoča koalicija pogazila i ta osnovni parlamentarni zakon. Poslancem HSS ali, kakor so se prej imenovali HRSS, se je zabranil vstop v parlament. Tri mesece so jim bila vrata parlamenta zaprta. Zakaj? Ker je komunistom zabranjen vstop v narodno skupščino. Poslancem HRSS, ki so doslej sledili samo hrvaški narodni trikolori, je vladna koalicija hotela potisniti v roke rdečo komunistično barvo. Poslanci so se na vso moč branili te zastave, ker se pod njo niso nikdar borili. Režim pa jim je to zastavo, ki jim je bila povsem tuja, s silo stisnil v roke, češ: »Četudi nočete, nositi jo morate, ker je to nam potrebno.«

Tri mesece so hrvaški poslanci stali s komunistično zastavo pred vrati parlamenta kakor berači. Poslednji po poslovniku dopušteni dan — dne 27. junija — so se jim vrata odprla. Kako velika bratska ljubezen! Sedaj se bratski ljubezni v parlamentu pojejo himni in slavospevi. Ako pa pomislimo, da je ta bratska ljubezen čakala zadnji zakonsko dovoljeni termin, dokler je bratu otvorila vrata, potem vidimo, kako ta ljubezen izgleda dejansko.

Kako se naj označi ta, za parlament in njegovo dostojanstvo nevredna igra? Hrvatski poslanci niso bili 27. junija nič manj komunisti, kakor 27. marca, in 27. marca nič več in nič manj kakor 8. februarja, ko so bili izvoljeni, ali pa o novem letu 1925, ko je naša vlada snovala antiboljševiško fronto ter raztegnila zakon o zaščiti države na HRSS kot na komunistično stranko.

Ali ni bila igra, ki jo je vladujoči režim igral s vprašanjem verifikacije

hrvaških mandatov, prava komedija. Vloga stvarjanja antiboljševiške fronte je bila tako smešna, da jo je vlada kmalu po izvršenih volitvah dementirala, ker ji ni bila več potrebna. Proti notrašnjim boljševikom širom hrvaškega ozemlja pa se je vlada se tri mesece borila kakor Don Kihot proti vetrnjacem.

Cela igra se je dozevala komična, bila pa je tudi tragična. Tragika te igre, ki se je začela lanske pomladi, v letošnji pomladi pa se je ponavljala, je v tem, da je vsem, ki niso slepi in gluhi, ad oculos et aures (očem in ušesom) demonstrirala, da v naši državi ni onega, kar se imenuje podlaga vsake države, namreč prava in enakopravnost. Ako se mora hrvaški narod boriti za to, da se njegovim izvoljenim zastopnikom prizna pravo parlamentarnega delovanja in glasovanja ter za to dati koncesije, je to eklatanten dokaz, kako pri nas izgleda enakopravnost v realnosti. Tragika, in to tragika celega naroda je povečana vsled tega, ker so se poslanci HSS čutili prisiljene, da so izsiljevalcem dali koncesije, da so jim koncedirali i svoj program ter s totalno kapitulacijo načel priznali vse to, kar so prej najodločnejše in najostrejeje pobijali. Gospod Urojič, ki je bil prej v tej stranki, prav dobro ve to. Tako je izsiljevalna taktika režima dosegla popolen uspeh.

Izsiljevalne tendence režimske politike ilustrirajo tudi tisti zakonski načrti, ki jih je poslednji čas vlada predložila narodni skupščini, hotče porabiti ugodno konjunkturo, o kateri vladodržci sumijo, da bi se jim kmalu zopet povrnila.

Predloženi zakoni so skozinskoz reakcionarni,

vznikli iz ideje absolutističnega in hegemonističnega centralizma. Kar je režim doslej izvajal v nasilniški praksi, to hoče sedaj legalizirati in za bodočnost prolongirati v obliki novih zakonov.

Ako bi ti zakonski predlogi postali zakon, bi to pomenjalo nesrečo za državo, za notranjo njeno konsolidacijo in bodočnost.

To velja predvsem o zakonskem predlogu o osnovnih šolah.

S tem predlogom se hoče v državi konstruirati državni šolski monopol ter uzakoniti popolna brezpravnost ljudstva na šolskem polju. Ta zakonski predlog idejno sloni na paganskem naziranju, da so otroci v prvi vrsti lastnina države, ki sme z njimi disponirati, kakor hoče,

ne da bi za to vprašala starše. To naziranje je našlo najjačji izraz v programu ruskega boljševizma. Karakteristično je za nositelje državnega režima, ki so se smatrali ter se smatrajo kot bojevniki par excellence proti boljševizmu, da v tem vprašanju kopirajo njegove metode. Nekatere določbe tega zakonskega načrta so take, da so za pristaše katoliških principov absolutno nesprejemljive. (Viharno pritrjevanje in ploskanje na levici.) Ako se uzakonijo, bo odpor od katoliške strani velik in borba med katoliško Cerkvijo in državno vlastjo je neizogibna. (Minister Uzunović: Ne verujem! Fr. Smodej: To je čisto jasno!) Ne verujete, gospod minister! Hočete videti! Katoliška Cerkve tega ne more priznati, ker se ona ne more odpovedati svojim elementarnim pravicam.

Isto velja tudi o predlogu interkonfesionalnega zakona

(osnovnega zakona o verah in medverskih odnosih). Nekatere, in to številne njegove določbe se direktno protivijo cerkvenemu pravu katoliške cerkve, ki na nje nikdar ne more pristati in tudi ne bo pristala, ker bi s tem negirala sebe, svoje bistvo in svoj od Boga sprejeti poklic.

Z zakonskim predlogom o sodiščih in sodnikih

hoče režim ukiniti to, kar je neobhodno potrebna podlaga vsaki urejeni demokratični državi, in to je neodvisnost pravosodne vlasti. (Majkič: Hočemo se boriti za to! — Smodej: Ste premajhni ljudje za tako borbo!) Tako bi bilo etabliranje režimskega absolutizma v naši državi popolno.

Da pride režim čimprej do tega svojega cilja, vsiljuje in forsira

novi zakon o tisku, s kojim hoče onemogočiti vsako prostodušno kritiko

in odpor ljudske volje proti režimskemu nasilju. Ako se poedine določbe tega načrta uzakonijo ter prenesejo v prakso, bo onemogočeno vse časopisje, ki bi bilo v službi naroda in njegovih pravic. Na razvalinah svobodnega časopisja pa bo triumfiral režimski absolutizem, in korupcija bo obhajala svoje orgije in nepoštenost bo žela zlata sadove.

Potem sledi zunanje-politični del govora, ki ga objavimo prihodnjic.

Minister Uzunović napravi zopet medklc: »Popovska klikla!«

Dr. Hohnjec: Gospod minister, to je slovenski narod, to so volilci, ki so mene volili. Nihče me ni vprašal kakšnega stanu sem. Ne ponavljajte vedno ene in iste stvari. (Prerekanja med poslancem Pucljem in Venjakom. — Stjepo Kobasica: Ite, missa est. Dr. Korošec: On smeši naš katoliški kultus. Gospod predsednik, opomnite ga na red. — Velikanski nemir in burni protesti med poslanci Slovenske ljudske stranke. — Franjo Žebot: Gospod predsednik, gospoda Kobasice nočete slišati in ga pozvati na red.

Predsednik Marko Trifkovič: Ako je to povreda, zavisi to od toga, protiv koga i na kakav način je bilo izraženo. (Medklci poslanca Kobasice.) Gospodine Kobasica, vi ste sekretar Narodne Skupštine i nemojte dati povoda, da se sednica prekine. Reč ima gospodin dr. Hohnjec.

Iz razlogov, ki sem jih razložil, sledi za našo stranko, da ona ne more glasovati za predložene dvajstine, kakor tudi vobče do sedanje vlade nima zaupanja. Naša stranka ima zaupanje samo do take vlade, ki bo imela program istinskega sporazuma med Srbi, Hrvati in Slovenci ter resno voljo, ta program realizirati. Tukaj pa ne vidimo ne programa, ne volje.

Gospod Ljuba Jovanović je v svojem govoru dne 25. julija dal spoznati, da je velik nedostatek sedanje vlade, ki je baje nekaka sporazumna vlada Srbov, in Hrvatov, da v njej niso tudi Slovenci, zlasti Slovenska ljudska stranka. Kot razlog je navedel našo doslednost in zvestobo programu. Gospod Jovanović je naši stranki napravil kompliment, ki ga mi hvaležno kvitiramo. V istini služi naši stranki v čast, da svojega programa nismo nikdar zatajili. (Burno pritrjevanje in ploskanje na levici.) Istega programa, s kojim smo vstopili v našo sedanjo državo, se držimo i danes.

Še predno je bila ustanovljena sedanja država, smo zahtevali za slovenski narod tudi znotraj države pravo samoodločbe in popolne samouprave.

Ta naša zahteva je zabeležena v ženevskem paktu iz meseca novembra 1918. O tem paktu je bilo pretekli teden govora i v parlamentu. O njem je med drugim gospod poslanec Ljuba Nešić trdil, da je bil pakt vsiljen gospodu Pašiću. Ne vem, kako pride g. Nešić do te neistinite trditve. O kakšnem izsiljevanju s strani Slovencev in Hrvatov, in na te je najbrž mislil g. Nešić, že iz tega razloga ne more biti govora, ker Slovenci in Hrvati še niso bili člani te države, katere še ni bilo, niti vsled svojega takratnega položaja niso bili v stanu vršiti izsiljevanje. Izsiljevanje pa je takoj pri in po konstituiranju naše države vršil številčno najjačji narod v državi, ki ni miroval, dokler ni Hrvatov in Slovencev

vsilil svoje hegemonije v legalizirani obliki vidovdanske ustave. Od takrat naša država ne more priti do notranjega miru. To so uvideli i na srbski strani politiki največje uvidenosti, zlasti Stojan Protič. On je to i odkrito izpovedal, in sicer nešteto krat. Tako je na primer v beograjski »Politiki« po volitvah v marcu leta 1923 zapisal tele besede: »Naš unutrašnji položaj je upravo stalno nepovoljan odkad se pošlo politikom nadglasavanja, a po gotovu odkad je na poznati način izglaslan Vidovdanski ustav s ovom većinom od 13 turskih glasova.« (»Politika«, 3. aprila 1923.)

Gospodje narodni poslanci. Kdor hoče popraviti nepovoljno notranje stanje v državi ter državo konsolidirati, se mora spomniti na princip, ki ga je Montesquieu izrazil s temi besedami: »Države se morejo vzdržati samo z istimi sredstvi, s katerimi so bile ustanovljene.« Naša država je bila ustanovljena s svobodnim sporazumom srbskega, hrvaškega in slovenskega naroda. Torej se more tudi vzdržati samo s svobodnim sporazumom srbskega, hrvaškega in slovenskega naroda. (Klič: Tako je. — Dr. Bazala: Jako važno!) — Ki ustvarjanju tega sporazuma, pravega in trajnega narodnega sporazuma so in smo pripravljeni vsi tisti, ki jim je blagor države pri srcu.

Politične vesti.

Tiskovni zakon sprejet. Včeraj je vladna večina sprejela tiskovni zakon. Posamezne opozicijske skupine so podale protestne izjave in potem je cela opozicija zapustila dvorano. Čuli so se ogorčeni klič: Grobopisni tiska! — Grobarji svobode naroda! — Popoldne so se začele skupščinske počitnice, ki trajajo do 15. oktobra.

Priznanje dr. Korošcu in SLS. Najprej je radikal Ljuba Jovanović v skupščini naglasil programatično doslednost SLS, kmalu na to je pa beograjska »Pravda«, glasilo demokratov, objavila značilen članek z naslovom »Gospod dr. Korošec«. S tem člankom se priznava najprej programatična doslednost SLS in dobra politika dr. Korošca: Gospod dr. Korošec v zadnji krizi ni bil v kombinaciji, ker on čvrsto vztraja pri svojem revizionističnem načelu. Toda gospod dr. Korošec točno sodi in presoja položaj drugih. Zelo spretno se zna plasirati. On je predvsem ugotovil, kar je brez dvoma resnično, da so radikali v svojem položaju zelo oslavljeni. To je pravzaprav tisto, kar je »Pravda« po sestavi nove vlade ugotovila, da s sporazumom pridobiva država, vse druge stranke, posebno pa radikali, pa izgubljajo. Tistega dne, ko bodo radičevci zapustili radikale, bodo oni v obupnem položaju. Predvsem ne bodo imeli nobenega gesla, s katerim bi šli pred ljudstvo. Preostalo jim bo samo to, kar je sedaj preostalo Pribečeviću, da se bodo pritoževali nad nezvestobo Radičevov. Radikali to čutijo. Zato je Jovanović v svojem govoru na dr. Korošca naslovil zelo karakterističen apel. Z drugi strani pa radikali spet iščejo stikov z demokrati. Gospod Korošec je dober taktik, takoj krepí svojo pozicijo. V novi opozicijski zajednici je izpeljal zelo važno načelo: da se vprašanje bodočih reform državne ureditve izpelje s sporazumom vseh strank. Predvsem hoče g. Korošec s tem komatirati sporazum HSS in radikalov, glasom katerega naj bi bila sporna vprašanja likvidirana, zato hoče on ustvariti engagemente za reforme državne ureditve, ki bodo prišle. Taktično je g. Korošec svoj položaj izboljšal. Lahko smatra, da je v isti vrsti z g. Jovanovićem — kakor smo že včeraj rekli — na dnevnem redu. Položaj opozicijskih strank pa bi mogel biti med tem bolj prost, ker so radičevci blok zapustili in razbili. Tako pa so obveze že storili in tri stranke gredo po enem in istem potu. Na tem potu pa slutijo reformo državne ureditve in zahtevajo sodelovanje vseh na tem delu. Če bo nekega lepega dne ta vladna kombinacija — HSS in radikali — ugotovila potrebo kakšnih ustavnih sprememb, bo lahko povabila tudi dr. Korošca k sodelovanju kot zastopnika Slovencev. V tej smeri gre tudi pojačana dr. Koroševa pozicija in v tem tiči tudi njegova taktika. Cela stvar se je dr. Korošču zelo posrečila. On te dni brezdvomno znatno zboljšuje svoj položaj. G. Korošec neprestano trdno vztraja na enem programu in je zelo potrpežljiv. Čaka in bo dočkal, kajti sedaj se ni napravila nobena definitivna kombinacija, ki bi mogla izvesti vse posle. — Za sklep pa sledijo tudi od te strani nepotrebna priporočila in ponudbe: Najnaravnejše bi bilo, da bi se končno razjasnili odnosi z vsemi skupinami in da bi se vsaka postavila pred vprašanje: Ali soglašam s tem, da bi postale razširjene samouprave (od današnjih) sistem naše notranje ureditve. O tem si niso na jasnem radikali, kaj šele dr. Korošec in Spaho, ki še vedno vztrajata pri svojih programih. Znani predlog dr. Voje Marinkoviča pa je bil in je danes lahko temelj takemu sporazumu.

Uspeh Jugoslovanskega kluba glede davka na ročno delo. Vsled vztrajne borbe poslancev Jugoslovanskega kluba proti davku na zaslužek delavcev je vlada uvidela, da mora ta davek omiliti. Ob koncu dvajstinske razprave je predložil finančni minister nov amande-

ment, s katerim se davek na ročno delo tako zmanjša, da bodo delavci, ki so bili doslej temu davku podvrženi, plačevali vsega skupaj 3,3 odstotka svojega zaslužka na račun tega davka. Zaslužek do letnih 5000 D je davka prost, ravnatoko so popolnoma prosti: poljedelski sezonski delavci in delavci pod 18. in nad 65. letom. Nerešeno je ostalo predvsem vprašanje samoupravnih doklad na ta davek. Dr. Gosar je posredoval tudi pri fin. ministru, takoj ko je bil amandement razdeljen, da bi se ta davek izvzel od samoupravnih doklad. Fin. minister ni ugodil, češ, da je itak veliko popustil. V tej točki bo treba nadaljevati borbo. V skrajnem slučaju bodo morali okrajni in občine to sami popraviti v prihodnjih proračunih, ker tudi doslej ni bilo nobenih doklad na osebne dohodke. To ne bo težko storiti. Glede podrobnosti predpisov o pobiranju tega davka se bo vršila seja finančnega odbora, na kateri bo Jugoslovanski klub vztrajal na tem, da se hrana, stanovanje in drugi naravni prejemki ne prištejejo davku podvrženemu zaslužku. Če se bo to doseglo, in če bi se ta davek izvzel od samoupravnih doklad, bi bilo doseženo, da delavci ne bodo plačevali večjih davkov, kakor danes. Finančni minister je izjavil, da se bodo vse stvari uredile z novim pravilnikom. Dosedaj veljavni pravilnik, kakor tudi oni, ki je bil predložen finančnemu odboru, sta razveljavljena.

Radikalni sporazum. Listi obeh »R« prinašajo vest, da je bil te dni v Prnjavoru v Bosni velik radikalni shod in da so zborovalci po govorih poslancev Stepe Kobasice, Koste Majkiča in drugih navdušeno pozdravili RR. sporazum. — Najširši javnosti, ki le od časa do časa prebira poročila iz parlamenta, mora biti znano, da se poslanca Kobasica in Majkič že več let udeležujejo v parlamentu kot najhujša velesrbska kričarja, ki Hrvate ne zmerjata samo, ampak tudi pretepata. Kako sta ta dva »sporazumaša« svoje volilce navdušila in kako »sporazum« izgleda, si lahko vsak predstavlja.

Proslava tisočletnice hrvatskega kraljestva in slovesno kronanje našega kralja. Kaker razglašajo iz Beograda, se je razmerje med radikali in radičevci precej ohladilo in to radi odlašanja imenovanja vladnih podtajnikov in novih velikih županov na Hrvaškem. Trdi se zopet iz verodostojne strani, da bo ta spor poravnani v dobi skupščinskih počitnic. Da se položaj med radičevci in radikali popolnoma zgladi, v to bi naj služila najslavesnejša proslava tisočletnice hrvatskega kraljestva. Tega slavlja bi se naj ne udeležili samo Hrvati, ampak tudi Srbi. Ob tej priliki bi se naj izvršilo slovesno kronanje našega kralja.

Italijanski glas o oboroževanju naše države. Rimski list »Epoca«, ki je znan po tesnih zvezah z italijansko vlado in posebej še z zunanjim ministrom, je objavil nedavno članek o jugoslovanskem oboroževanju. V tem članku se pravi med drugim: Jugoslovanska vlada je naročila v Franciji stotino aeroplanov tipa Breguet. To so aeroplani najbolj modernega in najpopolnejšega tipa. Njih hitrost znaša 240 km na uro, nositi pa morejo 900 kg municije. Oboroženi so s 4 strojnimi. Z ozirom na to, ker imajo nekatere države še vedno aeroplane stare konstrukcije, katerih hitrost ne presega 150 km na uro, je ta nova jugoslovanska zračna flota silno opasna, zlasti še, ker je izvrstno organizirana. Treba je tudi upoštevati, da imajo Avstrija in balkanske države zelo majhno število aeroplanov. Italija, katere zračno brodogradnje je dovolj močno, mora z največjim zanimanjem slediti razvoju jugoslovanske avijatike. Mi smo sklenili pred 15 dnevi z Jugoslavijo sporazum in jo moramo zato smatrati kot prijateljsko državo, toda kljub temu treba, da povečamo svojo silo. Jugoslavija bo v kratkem zelo močna država. Reorganizirala bo svojo produkcijo, izpopolnila svoje kmetijstvo, pacificirala svoje politične stranke na podlagi splošne jugoslovanske ekspanzije. Sedaj išče izhod na morje pri Solunu, z druge strani pa odvarja železnico na Split in za svojo pomorsko obrambo pripravlja floto lahkega modernega tipa in končno naroči v Franciji aeroplane. Bilo bi smešno, če bi vsled tega kričali preveč, toda grešili bi, če ne bi gledali realnosti v oči in ne opozorili Italijanov pravočasno, da očuvajo hegemonijo Italije na Jadranskem morju. — Ta vest italijanskega vladnega lista je preromala že ves jugoslovanski tisk, naša vlada se še pa ni izjavila, kaj je na tem resnično. Mogoče so na celi stvari samo velike oči italijanskega strahu, lahko je pa tudi, da je naša vlada res naročila ta vojaški material. Radikalom bi bil čas za to prav primeren, ko sedijo s spreobrnjenimi Radičevimi »mirotvorci« na vladi, ko sam Stjepan Radič proslavlja vojsko, sebe pa označuje za »starega zrakoplovca« —

»Mladohrvatski pokret«. Pod tem naslovom je izšla te dni v Zagrebu prva številka tednika — glasila Mladohrvatov. — O pokretu in programu stoji med beležkami in poročili: Današnji pokret je samonikel, čisto ekonomsko-politične barve, hrvatski, niti malo literaren, a še manj sentimental. Radi tega ne gre za tem, da bi pomiril obstoječe stranke, ampak da ujedini vse Hrvate, ki občutijo kakor mi, — ter ne misli pretočiti niti ene solze, če današnje stranke vsled notranje sušice — likvidirajo.

Po svetu.

Amnestije v Italiji. Povodom 25. letnice svojega vladanja je izdal italijanski kralj obširen ukaz o amnestiji. Nanaša se v glavnem na politične zločine, izključeni pa so od njega oni, ki so učinili umor. Radi tega niso amnestirani tudi morilci Matteottija.

Premirje v angleškem rudarskem sporu. Ze 31. julija bi moral izbruhiti v Angliji generalni štrajk rudarjev v premogovnikih. Vsled posredovanja predsed-

nika Baldwina so rudarji odložili štrajk za 14 dni; med tem časom se bodo vršila med vlado in posestniki premogovnikov posvetovanja o denarni podpori lastnikom rudnikov, da lahko izplačujejo brez izgube dosedanje rudarske mezde. Rudarji so izjavili, da bodo do domnejenega roka delali, vendar pa zahtevajo, da ostane pri dosedanjih mezdah, ker jim je nemogoče v sedanjih težkih časih živeti z znižanimi plačili. Vlada je pripravljena, nuditi premogovni industriji denarno pomoč do pomladi, potem pa upa, da se bo vprašanje industrijske krize povoljno rešilo.

Mirovne ponudbe Abd-el-Krima. Ker je s pojačenjem francoskih čet v Maroku postal položaj za Rifance manj ugoden, ter se je izjalovil njihov načrt, da si osvoje Tazo in Fez, je poslal Abd-el-Krim v Tetuan svoje poslance ter ponuja Špancem in Francozom mir. Poslance Abd-el-Krima je sprejel sam Primo de Rivera, ter jim povedal špansko-francoske pogoje za sklenitev miru. Poslanci so se vrnili z odgovorom k Abd-el-Krimu v Tanger.

Posledice maroških dogodkov. Radi dogodkov v Maroku vlada v Franciji splošno razburjenje. Delavski listi dokazujejo, da je prišlo do bojev z Rifanci po pohlepu velekapitalističnih in veleindustrijskih podjetij, ki imajo skomine po rudah v rifanskem območju, meščanstvo s strahom čaka na to, da bodo morali tudi meščanski sinovi na bojišče, v vladnih krogih pa raste nezaupanje in celo mržnja do Anglije. Vladni listi očitajo Angliji, zakaj ne izvaja blokade Tangera. Če bi se ta blokada izvajala, bi voditelj Marokancev Abd-el-Krim ne mogel dobivati orožja in Rifance bi se dalo izza hrbta napasti. Francozi zahtevajo, da Anglija zapre tangersko neutralno pristanišče. Francoski vladni listi pravijo nadalje, da se v Londonu veselijo nad težkim poslom Francije v Maroku in da upa Anglija na prospeh svojih interesov glede Gibraltarja. Po francoskem mnenju se v Londonu za Špance ne brigajo, nočejo pa, da bi se Franzoci vgnezdili v severni Afriki tako blizu Gibraltarja.

Iz Slovenije.

Policijskodemokratska zloraba proste vožnje po železnih. Železniški minister je, kakor se razglašalo po listih, ukinil proste železniške karte in po oficijelni izjavi radi tega, ker se je dogajalo preveč zlorab s temi kartami. Med onimi, ki so ugodnost proste železniške vožnje najbolj zlorabljali, so pač tudi naši slovenski policijskodemokratje. Žerjavovci se zadnja leta niso lotili samo politike, ampak so se spustili tudi na prosvetno polje. Ze nekaj časa obstoja v Ljubljani sam. demokratska Zveza prosvetnih društev, ki prireja baje po deželi okrog razna predavanja. Žerjavovci nimajo po vseh krajih niti političnih organizacij, kaj šele prosvetnih. Je zelo dvomljivo, da bilo na celem Stajerskem in Kranjskem 50 delujočih prosvetnih društev, ki bi bila včlanjena v zgoraj omenjeni zvezi. In ta Žerjavova zveza prosvetnih društev je imela 250 brezplačnih železniških kart. Vsak policijskodemokratski frakar se je vozil zastoj, a to ne na predavanja, ampak po izletih. Prepoved prostih kart na železnici bo najbolj v živo zadela doslej tolikanj razvajeno gospodo izpod Žerjavovega klobuka.

Dijaški tečaj v Murski Soboti. Novoromantične ideje niso padle nikjer na tako rodovitno zemljo kakor med prekmurjskim katoliškim dijaštvom. Temu se ni čuditi. Najbolj katoliški in najbolj slovenski del Slovenstva je v Prekmurju. Dijaštvo pa ni nikjer tako ozko spojeno z ljudstvom, kakor ravno v Prekmurju. V ohranitvi dobrih starih šeg in tradicij, oplojenih z dobrimi plodovi tujih tal, ter v strogem izvajanju kat. načel vidi katoliško prekmurjsko dijaštvo svojo nalogo. Med temi katol. dijaki ni bolešne častihlepnosti in koritarstva. Sam ogenj navdušenja jih je in resno streme nesebično delati za ljudstvo. To je pokazal tudi I. dijaški tečaj, ki se je vršil koncem julija v Murski Soboti. Stud. iur. Bajlec je podal v svojem predavanju načela in karakteristiko svoj bodomiselnega dijaštva. Po resnem razmišljanju, kak katoliški dijak ne sme biti, je ravnatelj Martinišča, gosp. Radoha, govoril o prvem pogoju javnega delovanja, o »samovozgoji«, temelječi na katoliških načelih. Na njej mora sloneti zgradba katoliških dijaških in vseh drugih organizacij v Prekmurju, ki sta o njih dala zelo primerne načrte v svojih predavanjih prof. Sever in Bajlec. Praktične smernice za versko življenje je dal dijaštvu z globokim umevanjem g. župnik Baša. V debati se je jasno pokazala potreba, da je za poglobljenje verskega življenja treba dvigniti zaklade pobožnosti krščanskega Vzhoda. S posebnim navdušenjem so se sprejele zlasti novoromantične ideje. Globoko razmišljanje je privedlo dijaštvo do zaključka, da je treba kršč. socializem dopolniti s stanovsko prosveto. Dve in pol ure trajajoče predavanje abs. phil. Šedivya o »Srbski sfinji« je vilo v duše vseh prisotnih ne samo ogenj navdušenja za cerkveno in kulturno zedinjenje, temveč je bilo tudi povod k prvemu začetku dela na tem polju. Vsem je govoril iz duše isti govornik, ko je govoril o »našem narodnem vprašanju« z novoromantičnega in z njim tudi tesno spojenega cirilometodijskega stališča. V prevelikem navdušenju pa mladina ne sme pozabiti na svoje zdravje in na higijeno, o čemer je predaval abs. med. Klar. Marsikaj bo se morda pozabilo, kar so povedali predavatelji. Velikanski korak naprej pa pomeni dejstvo, da se je razblinila v nič mogočna stavba predsodkov proti krščanskemu Vzhodu in da se je zavzelo v tem oziru novo stališče. Izginila je iz duš medsebojna odtujenost in vse je prevzela tako močna, nekaka družinska vez ljubezni, da se ne bo mogla več raztrgati. V sela pesem, ki je odmevala pred in po predavanjih, ji je še bolj sprijateljila. Vsakdo je odšel s tečaja s trdnim

prepričanjem, da je s cirilometodijsko idejo spojena novoromantika edini lek slovenskega in jugoslovanskega naroda.

Katehetski dan, 25. avgusta v Celju. Društvo katehetov za lavantinsko škofijo vabi svoje člane pa tudi druge katehete, da pridejo na zborovanje katehetov, ki se vrši dne 25. avgusta t. l. v Celju. Ni treba menda posebej povdarjati, kako potrebno in važno je, da se katehetje zopet sestanejo in porazgovorimo o svojem delu v šoli in raznih stanovskih zadevah. Katehetu je pri pouku in vzgoji mladine poverjena najbolj težavna in odgovorna naloga, to je versko moralni pouk in vzgoja. Da povdarimo pomen in važnost versko moralnega pouka in vzgoje za mladino, da ta pouk in vzgojo času primerno in uspešno uredimo, je namen katehetskega dneva. Pričakujemo, da se bodo katehetje odzvali temu pozivu in prišli 25. avgusta v kolikor mogoče velikem številu na katehetski dan v Celje. Prireditve se vrši v zavodu č. šolskih sester po sledečem sporedu: Ob 8. uri sv. maša in nagovor pokrovitelja katehetskega društva presvetlega gospoda škofa dr. Andreja Karlina. — Ob 9. uri začetek zborovanja. 1. referat: Metodično pravilen pouk. Prof. bog. dr. Jožef Somrek. 2. referat: Princip delovne šole in versko moralna vzgoja. Prof. J. Bogovič. 3. referat: Najnovejše smeri v sodobnem duševnem življenju in katehet. Prof. bog. dr. Jožef Jeraj. 3. referat: Pomen in naloge katehetskih društev. Katehet mešč. šole A. Čadež. — Zaposlili smo ministrstvo prometa za polovično vožnjo. Kakor hitro dobimo odgovor, bomo objavili natančnejša tozadevna navodila. — Katehete, ki se žele udeležiti po zborovanju ob 13. uri skupnega obeda, ali imeti prenočišče, naj javijo to vsaj do 20. avgusta opatijskemu mestno-župnemu uradu v Celju. Prosimo katehetske odseke in poverjenike po dekanijah, da poskrbijo s primerno agitacijo za lepo udeležbo. — Osrednji odbor Društva katehetov za lavantinsko škofijo.

Tretji red sv. Frančiška. V sredo, dne 12. avgusta t. l., to je na praznik sv. Klare, bo mesečni shod skupščine duhovnikov ob pol peti uri zvečer. Tudi neudje so prijazno vabljeni.

Požar v Rušah. Iz doslej še nepojasnjene vzroka je izbruhnil v torek proti deveti uri predpoldne pri posestniku Ivanu Jug v Rušah požar. Stanovanjska hiša je Jugu popolnoma pogorela do golih sten, gospodarsko poslopje se je pa posrečilo rešiti v toliko, da je zgorela samo streha in zaloga krme. Pri gašenju so se s posebno vneto in požrtvovalnostjo odlikovale predvsem domača požarna bramba, iz Lobnice, Selnice, mariborska, iz Studenc in bistriška. Požarnim brambam se je posrečilo požar lokalizirati, sicer bi se bil razširil po celi vasi. Gospod Jug je bil na srečo precej visoko zavarovan.

Hoče. Slovensko katoliško izobraževalno društvo v Hočah priredi v nedeljo ob 3. uri popoldne in ob 8. uri zvečer dramatično predstavo »Krivoprisežnik« in kot nameček še burko v enem dejanju »Pustni ženin Miha«. Pred prireditvijo in potem igra društvena godba na pihala pod vodstvom g. Sterleta. Ker je čisti dobiček namenjen za nabavo novih instrumentov, vabi k obilni udeležbi odbor.

Slovenskim pravnikom! Vabilo na kongres pravnikov kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Letošnja, obenem prva glavna skupščina kongresa pravnikov kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev se bo vršila v dneh 18. do 21. septembra v Beogradu. Stalni odbor kongresa pravnikov je odločil, da se prve tri dni kongresa pravnikov razpravlja. Četrty dan kongresa je namenjen za izlet v Arandjelovac (preko Mladenovca in povratek preko Valjeva). Pripravljalni odbor bo ukrenil vse potrebno, da se dovolijo udeležnikom kongresa čim večja olajšanja. Izposlovala se bo četrtinska cena po železnici za moške udeležence skupna prenočišča v Beogradu, po možnosti brezplačna. Treba je, da so tudi slovenski pravniki na kongresu častno zastopani in zato vabimo vse, da se takoj prijavijo tajniku društva »Pravnik« g. dr. Rudolfu Sajovicu, okrajnemu sodniku v Ljubljani. Prijaviti se je do 20. avgusta, in sicer pisмено. S prijavo je plačati obenem članarino za kongres, ki je za javne uradnike in vse pravne pripravnike 60 D, za vse ostale 120 D. Kdor se namerava udeležiti kongresa s soprogo, naj to naznani, ravno tako, kdor želi stanovati v hotelu ali v privatnem stanovanju. Stalni odbor bo izposlal pri osrednji vladi, da se državnim uradnikom dnevni odsotnosti radi kongresa ne bodo všteli v pristojni jim odmor. — Odbor.

Korupcija SDS oblastnikov.

V nastopnem prinašamo, kar je zagrebški »Hrvat« že dne 30. julija objavil pod naslovom »Žerjav—Nihag« ter pripominjamo, da teh navedb do danes še nihče ni poskusil pobijati:

Služaj ministra pravde Lukiniča ni osamljen, tudi po drugih ministrstvih bivšega režima se je podobno gospodarilo in potrebno bi bilo še druge gospode ministrice klicati na odgovornost. V nezakonitostih na vsak način prednjači ministrstvo za šume in rude, kojemu je glava minister dr. Žerjav. Evo, posebno tipičen primer:

Leta 1920 je iztržila D. d. Nihag na javni dražbi v področju državne gozdarne Ivanjska 200.000 kub. metrov lesa za en milijon 500 tisoč dinarjev, pa bi morala to količino lesa izdelati v petih letih in plačati v tej dobi prej omenjeno svoto v polletnih obrokih s petimi odstotki.

Po pogodbi bi moral kupec z državnim materijalom postaviti veliko žago, ki bi po prestanku dogovora po-

Toro, prsne karamele *proti hripavosti, prehlajenju in nje posledicam. Poskus zadostuje!*

stala last erarja, a za dobo pet let, ko se uporablja, bi pa država kupcu dajala na razpolago svojo gotovo 24 km dolgo in zelo solidno zgrajeno železnico z dvema lokomotivama in z 12 vagoni pod pogojem, da mora družba s to železnico tudi drugim kupcem prevažati od države kupljena drva.

Namesto izpolnjevanja tega dogovora in te pogodbe se je pa D. d. Nihag kot kupec postavila v pozo gospodarja državnih gozdov in je začela z njimi upravljati, kakor s svojo lastnino. Družba prevzetega materiala ni izdelovala, ni plačevala obrokov kupnine, ostala je dolžna celo obresti, po državnih gozdovih je pe sekala tudi debila, ki niso bila označena kot prodana. Železnico, katero je prevzela v najboljšem stanju, je popolnoma zanemarila in drugim kupcem državnega lesa ni dovolila dogovorjenega prevažanja. Če je sploh kaj prevažala, je zahtevala za to zelo visoke vozne cene.

Žage ni zgradila, ampak je v to svrhu izročeni material drugače porabila, razprodala in pustila, da se uniči. Ob znani strogosti erarja v slučaju neizpolnjevanja sklenjenih pogodb bi se pričakovalo, da pogodba ne bo samo razveljavljena, ampak da bo družba Nihag po plačilu škode še izključena od vseh prodaj in licitacij po državnih gozdovih.

In res, minister dr. Žerjav je na predlog šumske direkcije v Zagrebu razveljavil pogodbo ter pozval družbo, naj vrne ves, od države prevzeti material ter plača vso nastalo škodo. Po strokovnjaški precenitvi je znašala ta škoda okrog 7 milijonov dinarjev. Družba Nihag pa ni priznala razveljave pogodbe, ni hotela plačati odškodnine in za to je erar proti njej sodnijsko nastopil. Na sodnijskem izvidu, pri katerem so sodelovali še štirje inženjerji, se je ugotovilo, da so zahteve erarja veliko premajhne ter da poleg tega še erarju marsikaj pripada kot odškodnina in da je bila razveljava pogodbe popolnoma v redu. Končno je to priznal sam zastopnik D. d. Nihag.

Zgodilo se je pa nezaslišno in nepričakovano čudol! Zastopnik Nihaga je ponudil gospodu ministru Žerjavu v tem sporu poravnavo in so spisi — neopaženo za uradništvo direkcije in ministrstva — pravijo, da v žepu samega direktorja zagrebske direkcije Jove Metlaša — dopotovali v Beograd, kjer je minister sprejel vse predloge. Čujte in se čudite! Družba Nihag ne dobi samo posekan les, ki ga ni ne plačala ne izdelala, ampak preko tega še ogromno količino — vsega skupaj 500.000 kub. metrov, torej toliko količino, ki se prav redko dobiva na javnih dražbah in nikakor ne brez licitacije. Razven tega proda država družbi železnico z 2 lokomotivama in 12 vagoni in to vse skupaj z zemljiščem, preko katerega teče ta železnica. Treba še pripomniti, da je država to zemljišče morala kupiti od privatnikov.

Naj se ne misli, da dobiva Nihag vse to zastoj. O, ne! Družba vse to plača, a ne v denarju, ampak — čujte in strmite — v svojih delnicah in to po nominali, četudi je znano, da te delnice že davno stojijo pod nominalo. Za les plača družba erarju kupnino na takozvani bosanski način, po katerem nihče nikdar ne ve, koliko ima država dobiti. Za odškodnino dobiva erar 3 in pol milijona dinarjev, za železnico, ki je po mnenju strokovnjakov vredna 9 milijonov, pa pol drugi milijon, a vse to v delnicah mesto denarja in da bo porogljivost še večja, je D. d. Nihag takoj povečala svojo glavnico od 16 na 28 milijonov dinarjev in s tako pomnoženimi, neplačanimi delnicami je plačala državi les in vse druge dajatve, a ni rabila pri tem niti pare gotovega denarja.

A konto tega sijajnega posla je zajamčena erarju četrtina dobička in vrednosti imetja. V varnost erarja je Nihag izbral za člane ravnateljstva in nadzorovalnega odbora vse gospode, ki so sodelovali pri tej tako ugodni pogodbi, v prvi vrsti pa Žerjavovega ljubimca g. Jovo Metlaša, direktorja zagrebske direkcije in šefa oddelka za eksploatacijo gozdov v ministrstvu, načelnika Jova Bukovala in še nekatere druge. Izgleda, da so ti gospodje sklepali pogodbo z D. d. Nihag za sebe in ne za državo, ker bodo za sebe dobivali dinarske bankovce, država pa od Nihaga tiskane brezvredne delnice.

Po predpisih državnega računovodstva se državna imovina ne sme prodajati brez javne dražbe, nepremičnina pa povrh tudi ne brez dovoljenja parlamenta. Po uradniškem zakonu je prepovedano sodelovanje uradnikov pri takih poslih, kjer bi lahko prišli v sum pristranosti, gozdarskim uradnikom je pa še posebej prepovedana lesna trgovina.

Minister Žerjav je mesto za gotov denar, za brezvredne papirje in po negotovi ceni prodal Nihagu 500 tisoč kub. metrov lesa in to brez licitacije, brez dovoljenja skupščine je pa prodal poleg tega še železnico z zemljiščem za eno šestino strokovnjaško ugotovljene cene ter je dovolil, da njegovi uradniki v ministrstvu in zagrebski direkciji dobijo službe, ki so nasprotno določile uradniškega zakona in javni morali. Država je oškodovana za težke milijone in zakon je težko kršen. Uradnike in ministra Žerjava, ki so zagrešili te protipostavnosti in oškodovali državo, je treba poklicati na odgovornost. — Minister za šume in rude in narodna skupščina imata besedo!

Dnevne novice.

Tone Kristan in Stjepan Radič. Ustanovnik social-patriotizma, uničevalec delavskega pokreta, bivši minister itd. Tone Kristan je znan zaupnik in pomočnik

SDS ali mladinov v Sloveniji. Prej je baje skušal posredovati, da bi vsaj Žerjav še ostal v vladi, sedaj je pa poskusil svojo srečo pri Radiču, da bi ta vsaj prizanašal slovenskim samostojnim demokratom. — Stjepan Radič je, kakor znano, v Baški in tja se je napotil tudi Tone Kristan. V »Narodnem dnevniku« od 3. t. m. piše o tem »eden, ki je bil tudi sam v Baški«, takole: Kakor vemo, se mudi Radič pri svoji rodbini v Baški. Da bo šel tja po svoji osvoboditvi, se je pisalo že davno poprej. Ko je bilo to znano, se je napotil iz Ljubljane tja tudi bivši »socialistični« minister Kristan. Po Ljubljani se govori, da so ga tja dirigirali mladodemokrati iz bojazni za svoje banke in Trboveljsko družbo, češ, Tone zna in bo Radiča malo naštrihl. In res se je Tone Kristan potrudil na Baški priti v stik najprej z Radičevim ženo, potem pa z njim, z Radičem samim. Toda to pot se je vrezal in je bil odbit že pri onih, ki jih je nadlegoval, da ga družabno uvedejo v družbo z Radičem. Radič sam ga pa itak pozna kot slab krajcar. Na drugi strani pa je Tone Kristan zabavljaval čez Radiča v slovenski družbi, ki je letos na Baški zelo množtevila, da se je kar kadilo, kakor že on zna s svojim prisiljenim nasmehom. Poslanca Puclja in g. Prepeluha je imenoval komedijanta in neresna človeka. V nedeljskem »Jutru« pa je napisal cel članek »Radič v Baški«, v katerem se norčuje iz Radiča, njegove politike in iz vseh, ki prihajajo z njim v dotiko. Vse to je napravil iz jeze, ker se mu misija ni posrečila. On bi se danes vsakemu rad obešal na frak, samo da bi se rešil iz politične mrtvašnice, kamor ga je po pravici in zaslugi poslalo slovensko delavstvo, ki ga je imel toliko let za Pepčka. Mladodemokratom pa bodi povedano, da jih tudi Tone Kristan ne more rešiti, čeprav imajo vanj neomejeno zaupanje. — Oni so napravili Kristana za bogataša in bankirja, toda dobili niso od njega to, kar so pričakovali: slovenskih socialističnih delavcev, kajti ti so Kristana zapustili, še predno je dobil nagrado od Žerjavovcev.

Korektura ob albanski meji. Veleposlaniška konferenca je prošle dni razpravljala o jugoslovanskem predlogu, v katerem nudi naša država Piškopejo Albaniji v zameno za samostan Sv. Naum. Konferenca je sprejela jugoslovanski predlog, s katerim je zadovoljna tudi Albanija. definitivnega sklepa pa še ni, ker ni naša komisija predložila podrobnega materiala. V nekaj dneh bo to storjeno in v kratkem se prične korektura meje med našo državo in Albanijo.

Pomenljiva proslava v Varaždinu. V našem listu smo že poročali, da so se v Varaždinu že nekaj mesecev pripravljali na proslavo 175 letnice obstoja tamošnje meščanske garde. Ta proslava se je vršila zadnje nedeljo. Sv. mašo je služil na prostem zagrebski nadškof dr. Bauer. Svečanosti so prisostvovali zastopniki vojaštva ter uradništva. Ob tej priliki je bilo več članov odlikovanih od zastopnika kralja.

Žrtve Save v Zagrebu. Zagrebski listi poročajo skoro dnevno o številnih žrtvah, katere je že letos zahtevala Sava. V vročih dneh napolni savsko obrežje na tisoče Zagrebčanov, od katerih je mnogo neplavačev, ki pa vse eno zaidejo v strugo deroče reke. Nesreče pri kopanju se dogajajo radi tega zelo pogosto in le redkokdaj se posreči reševalno delo. V pondeljek se je vtopil v Savi ključavničarski vajenec Ivan Hegedüs, ki je sicer znal plavati, toda voda ga je zanesla v trstiko, ki raste ob bregu in tu je utonil. Njegov smrtni boj je gledalo iz obrežja kakih 200 oseb, toda nobeden se ni zganil, da bi mu priskočil na pomoč.

Riskiran skok. Francoska tvrdka Laguet, ki izdeluje marele za skok iz aeroplana (Fallschirm), je ponudila našemu vojnemu ministrstvu, da bi bila pripravljena, to moderno varnostno iznajdbo izdelovati tudi za naša letala. Vojno ministrstvo se je izreklo za nabavo pod pogojem, da se morajo te naprave poprej preizkusiti. Ti poizkusi se bodo te dni vršili na letališču v Novem Sadu. Kot prvi bo skočil iz letala, in sicer iz višočine 2000 m znani sportist Julij Rognja. Marela za skok je tako napravljena, da se sama odpre 20 m po skoku in na to se skakalec počasi bliza tlom. Vsekakor pa je tak skok zelo riskanten in odvisen predvsem od vremenskih prilik.

Smrtna bolezen kandidata za vislice. V zaporih celjskega sodišča se nahaja na smrt obsojeni morilec Hodko. Pri zadnjem porotnem zasedanju je bil obsojen na smrt radi zločina, katerega je izvršil pri Dobovi. — Hodko pa najbrž ne bo dočakal vislic, ker ga je napadla neka duševna bolezen; postal je popolnoma brezbrizen za vse, ter se mu ne ljubi niti jesti, dasi mu ponujajo najrazličnejša jedila. Že par dni živi ob sami vodi, ter leži na postelji in buli v strop. Jetničarji so prvotno mislili, da hoče z gladom štrajkati, toda zdravniki so ugotovili, da je duševno obolen ter bo najbrž kmalu — umrl.

Žrtev kačjega pika. Sarajevski listi poročajo o tragediji, katero je povzročila v Hercegovini strupena kača. Najnevarnejši med strupenimi kačami Hercegovine je takozvani poskok, sličen našemu modrasu. Zadržuje se najraje v skalnatih predelih, kjer čaka, zviti v spiralo na svojo žrtev. Ker je silno razdražljiv, se vrže takoj na človeka, če se mu približa. Njegov strup deluje hitro, kakor pri piku kač iz tropičnih krajev. Pred nekaj dnevi so postale v vasi Krasno v Hercegovini tri osebe žrtve ene kače. Pri žetvi pšenice je pičil poskok v roko mlado Maro, hčerko posestnika Nikole Roguže. Takoj ji je priskočila na pomoč sestra Anica ter izsesala kri iz rane. Mari je pa kljub temu pričela roka silno otekati in v teku ene ure je ležala že mrtva. Kmalu je začutila Anica hude bolečine v glavi in začela ji je otekati gla-

va; pri izsesanju strupa iz sestrine rane se je namreč sama zastrupila. Kmalu za svojo sestro je izdahnila v strašnih bolečinah. Pred svojo smrtjo je pa dojila svoje dete, ter ga zastrupila z mlekom. Čez nekaj ur je bilo tudi dete mrtvo.

Vrednost denarja. London 267.90—269.90, Berlin 1310—1320, Švica 1073—1081, Dunaj 7.773—7.83, Praga 163.45—165.45, Italija 201.02—203.42, Newyork 55.66—55.67, Budapest 0.0780—0.0790. Dinar notira v Zürichu 9.32.

Iz Maribora.

SEJA MARIBORSKEGA OBČINSKEGA SVETA.

Na 11. redni seji, ki se je vršila večeraj, je napravil mariborski občinski svet dva pomembna sklepa: načrt za upostavek aprovizacijskega odbora v svrhu pobiranja draginje in sklep, da sezida občina dve stanovanjski hiši ter tako odpomore stanovanjski bedi. Seja je potekla zelo živahno in to zopet po zaslugi socialistov; odkar se jih samo trojica udeležuje sej, skušajo z vpitjem in razgrajanjem obrniti pozornost na sebe ter si pridobiti zopet ugled, katerega so izgubili s svojim gospodarstvom na občini. Večeraj so dirigirali še na galerijo svoje zveste pristaje, da so bodrili gospoda Bahun, kadar se je posebno razvnel.

Poročilo župana.

Po otvoritvi seje prečita gospod župan interpelacije in predloge, ki se izroče odsekom. O načrtu za pobiranje draginje je izvajal: V vseh mestih se je zadnje čase pričel pokret za pobiranje draginje in temu sledi tudi Maribor. Veliki župan je v posebni okrožnici priporočal, naj se ustanovi aprovizacijski odsek, ki naj nadzira cene. Za pobiranje draginje je veljaven zakon iz leta 1921, ki ne določa maksimiranje cen, ampak določa samo višino čistega dobička, ki ne sme presežati 25 odstot. Razsodbe pa izrekajo sodišča. Cene ne kaže zaenkrat tudi radi tega maksimirati, ker neprestano padajo in bi bila dana prodajalcem s tem samo možnost, da se drže najvišjih cen ter prenehajo z medsebojno konkurenco. O predlogu gospoda župana se je razvila obširna in živahna debata, v katero so posegali zlasti socialisti in narodni socialisti. Sklenjeno je bilo končno, da se pooblasti V. odsek kot aprovizacijski odbor.

Poročila odsekov.

II. o d s e k (poročila gospod Stabej). Zanimivo je bilo poročilo tega odseka o mestnih miloščinarih. Občina je podpirala skupno 337 ubožcev, in sicer 52 moških, 212 žensk, 25 dečkov, 25 deklic, poleg tega 13 takozvanih nadarbinarjev in 10 hiralcev. Odsek priporoča, naj se vsem miloščinarjem za letošni poviša podpora na 50 D, v novem proračunu se bo pa morala zadeva ponovno urediti ter določiti tem revežem primerna podpora. — Socialno politični urad se namesti v dosedanjim invalidski pisarni, katero se premesti v sobo, katero jim odstopi mestno knjigovodstvo brezplačno. — Pri preureditvi mestne hiralnice se pusti bolniško sobo nespremenjeno, ubožcem se bo pa v naprej dajalo vsak dan meso. — Poročilo ljudske kuhinje za prvo polletje 1925 izkazuje važnost te ustanove za mariborske siromake. Količina kruha se poviša na 20 dkg in prejemale ga bodo tudi oni, ki hrano plačujejo. Pri tem poročilu se je zopet razvnel g. Bahun, izkazalo se je pa, da je parkrat obiskal ljudsko kuhinjo ter pričel zabavljati čez hrano in upravnika. Upravnik g. Kropš se je pritožil in gospod župan je podelil socialističnim zastopnikom lekcijo, da jim je pač dovoljeno in so celo dolžni obiskati posamezna podjetja občine, se informirati o njih stanju ter poročati o napakah v občinskem svetu, ne pa, da se v podjetjih obnašajo kot gospodarji, ter skušajo upraviteljem komandirati.

IV. o d s e k (poročila gospod dr. Jerovšek). Načrt za nakup in prezidavo dragonske vojašnice se ni obnesel. Stroški bi znašali po dosedanjih zahtevah banke, ki je lastnica vojašnice, 7 milijonov dinarjev. Za ta denar lahko občina postavi stanovanjski hiši z 24—25 stanovanj in prostore za električno podjetje in slavnostni urad. Z gradbo ene hiše se prične že letos, z drugo pa v zgodnji pomladi. — Predlog o spremembi načina pobiranja tovrnne se izroči odseku. Dosedaj se je pobirala tovrnina do 100 kg. Nekatere večje izvozniške tvrdke pa so se izognile plačevanju tovrnine tako, da odpošiljajo blago v manjših količinah. Odsek priporoča, da se pobira tovrnina od 20 kg naprej.

V. o d s e k (g. Weixl). Klanje živine doma, mesto v klavnici, se ponovno prepove. — Na predlog gosp. zadruge Panonije se dovoli za poskušnjo svoboden nakup kmetijskih pridelkov na trgu tudi pred 9. uro. Branjevci in trgovci so namreč dosedaj smeli kupovati od kmetov blago šele po 9. uri. Zadruga omenja, da bo dovoz pridelkov potem mnogo večji. — Kmetiskim podajalcem se dovoli celodnevna prodaja pridelkov na trgu in predlog, da morajo prodajati vse pridelke na tehtnico, se odkloni. Dnevni red javne seje je bil s tem izčrpan in nadaljevala se je tajna seja.

Na naslov velikega župana dr. Otmarja Pirkmajerja v Mariboru. — Trikrat ste že tekom tega leta pozivali po raznih časnikih ljudskošolske katehete, ljud nemudoma vložijo prijave za nagrade za verouk. Ljudje so brali to in mislili: aha, že zopet dobél Kateheti smoj se pa tudi požurili in letali za podpis: mogoče bo pa le kaj! Pri vsam tem pa je danes minil že celi mesec, odkar se je šola končala, a jugoslovanska država dolguje katehetom

še vedno poleg starih dolgov tudi nagrade za celo minulo šolsko leto. Niti pare nagrade še nisem prejel, če ravno sem hodil vsak dan v šolo mučit se z deco. Bliža se novo šolsko leto in kdo mi bo zastoj zakrpal čevlje? Vprašam Vas sedaj, g. veliki župan, ali ste storili svojo dolžnost in poskrbeli za to, da bi kateheti ne trčili zastoj papirja za prijave? Če ste to storili, pa povejte, kje leži krivda, da slovenski katehet še vedno, kakor Čankarjev hlapec Jernej zastoj čaka na svojo pravico? Dajte, gospod veliki župan, na moško vprašanje tudi moški odgovor. — Mariborski katehet. — Slovensko ljudstvo, beri in vedi to tudi ti!

Osrednje društvo nižjih poštinih in brzojavnih uslužbencev podružnica Maribor priredi dobrodelno vrtno veselico v nedeljo, dne 9. avgusta na vrtu restavracije Gambrius s sledečim sporedom: Koncert na vrtu, ples v dvorani, srečolov, ribolov, ameriansko kegljišče, ubijanje loncev, telefon, pošta in druge igre. Pri koncertu igra vojaška godba. Začetek ob 15. uri, konec ob 1. uri. Vstopnina 5 D za osebo, otroci v spremstvu staršev so vstopnine prosti. Čisti prebitek je namenjen v podporo bolnim tovarišem, vdov in njihovih sirot. Za obilno udeležbo se priporoča odbor.

Najbolj ugoden večer nudi se vsakemu v restavraciji »Union«, kjer se vrši dnevno koncert brez vstopnine in zvišanja cen.

Državni upokojenci, ki nimajo članske izkaznice in so plačali članarino za leto 1925 in vsi oni, ki so bili vsled tega izbrisani, naj se oglasi v nedeljo, 9. t. m. ob pol 10. uri v pritličju državne gimnazije.

Lokal za mestno električno podjetje v rotovškem poslopju — razpis. Trgovski lokal v rotovškem poslopju levo od vhoda (poprejšnja gostilna H. Schweiger), eventualno tudi skupno z drugim delom lokala (sedanja delikatesna trgovina) se odda v najem. Pismene ponudbe z navedbo najemnine je vložiti do 15. avgusta t. l. pri mestnem magistratu mariborskem.

LISTEK.

Mali svet naših očetov.

Roman v treh delih. Spisal Antonio Fogazzaro.

Prevod iz italijanščine.

37

V resnici pa so vsi ti pobožnjaki ribarili linje in nobena tajnost človeške bodočnosti ni bila zanje bolj važna, kakor tajnost, katero je skrivnostno naznanila mala plutovina, ko se je začela rahlo premikati, nato vedno živahno, in postala končno vsa zmedena, kakor da bi jo obsedel kak duh. Po raznih sunkih, ki jo za-

trepetala sedaj naprej, sedaj nazaj, se je končno v zmedeni svojih misli obupno odločila, da se potopi v globino z glavo naprej. Taki pojavi so bili pa zelo redki, in nekateri razmišljajoči so prebili včasih tako pol dneva, ne da bi opazili najmanjši nemir na plutovini. Ne da bi odmaknil oči od plavajoče plutovine, je vsak lahko sledil nevidni niti svojih misli, ki je bila vzporedena z nitjo na trnku. Tako se je zgodilo včasih dobremu višjemu duhovniku, da je v duhu lovil na trnek škofijski stolček; »velikemu gospodu«, da je lovil gozd, ki so ga imeli njegovi predniki; kuharju, da je lovil nekega rožnatega in svetlolasega gorskega linja; Cüstantu, da je lovil naročilo vlade, naj popleska vrh Cressogna. Kar se pa tiče Carlascia, je njegova druga vrvica imela navadno političen značaj. In to bomo tem lažje razumeli, če vemo, da je vzbujala tudi glavna vrvica, to je vrvica na trnku, često v njegovi zmedeni glavi gotova politična razmišljanja, ki mu jih je vdihnil komisar Zerboli.

»Vidite, dragi carinik«, mu je rekel nekoč Zerboli, ko je nepremišljeno razpravljal o milanskem upor 6. februarja. »Vi, ki ste ribič, to lahko dobro razumete. Naša velika monarhija lovi s trnkom. Obe združeni vabi sta Lombardija in Benečija, dva lepa okrogla, vabliva grižljaja, z dobrim železom v sredini. Naša monarhija jih je vrgla predse, baš pred brlog one neumne ribice, ki se imenuje Piemont. Osemindesetega leta je vgriznila ribica v vabo Lombardijo, ki jo je potem mogla izpljuniti in se rešiti. Milan je naša plutovina. Če se Milan zgane, je to znamenje, da je spodaj riba. Preteklo leto se je plutovina premaknila, a zelo malo: ljuba ribica je samo zavohala vabo. Počakajte, prišel bo velik sunek, in mi bomo udarili. Sicer bo nekoliko ropota in boja, krepko bomo potegnili in ujeli ribico, ki nam ne bo več ušla, ta svinjica, belo, rdečo, zeleno!«

Biancon se je glasno zasmel, in večkrat, ko je ribaril, znova premišljeval zgolj v svojo nedolžno zabavo to čudno primer, iz katere so se navadno rodile še druge fine in globoke politične misli. To jutro je bilo jezero mirno in baš pripravno za razmišljanje. V strmi globočini so stale glavne alge pokonci, znamenje, da ni bilo tokov. Vaba, precej daleč vržena, je počasi padala za svinčcem in vrvica se je vedno bolj in bolj napenjala pred plutovino, ki je plavala za njo in večkrat označila

z malimi kolobarčki, da se sukajo okoli mali lipani, pa se je na to zopet umirila, znamenje, da je vaba prišla do dna in da je lipančki več ne dosežejo. Ribič je prislonil palico na zid in začel premišljevat o inženjerju Ribero.

Biancon je imel, ne da bi se tega zavedel, precejšnjo mero pohlevnosti v dvojnem dnu svojega srca, ki mu ga je Bog dal, ne da bi ga nato opozoril. Svet pa se je o tem sicer lahko prepričal leta 1859, ko je ljuba ribica požrla vabo Lombardijo s trnkom, vrvico, palico, komisarjem in vsem drugim vred. Biancon pa je začel vdano saditi narodno in ustavno zelje v Precottu.

Kljub tej svoji skrivni pohlevnosti pa je občutil neko posebno zadovoljstvo, ko je prislonil palico ob zid in pomislil, da gre za ulovitev ubogega, starega inženjerja Ribero. Ni občutil tega zadovoljstva v srcu, ne v možganih, niti v kakem drugem običajnem čutilu, temveč v nekem posebnem čutilu, prav c. in kr. V resnici ni mislil o sebi, da je organizem, ki je drugačen kakor vladni, avstrijski organizem. Kot carinik na mali, obmejni carinarnici se je smatral za košček nohta na prstu države; kot policijski agent pa se je smatral za mikroskopično očesce pod tem nohtom. Njegovo življenje je bilo življenje monarhije. Če so ji Rusi žgečkali kožo Galicije, je njega srbelo prav v Orio. Veličina, moč in slava Avstrije, mu je vdahnila neizmeren ponos. Ni pripoznaval, da je Brazilija obsežnejša, ko avstrijsko cesarstvo, ne, da je Kitajska bolj obljudena, ne, da bi nadangelj Michael lahko zavzel Peschiero in Bog Verono. Njegov pravi Bog je bil vladar. Boga v nebesih je častil kot zaveznika vladarja na Dunaju.

Dosedaj mu niti na misel ni prišla sumnja, da bi bil višji inženjer slab podanik. Komisarjeve besede pa, ki so bile zanj evangelij, so ga o tem popolnoma prepričale. In misel, da se v njegovi neposredni bližini nahaja nezvesti služabnik, je užgala gorečnost tega kraljevega očesa in cesarskega nohta. Jezil se je nase, osla, ki ni tega že prej spoznal. No, pa bil je še čas, da ga dobro ulovi: dobro, dobro, dobro, dobro! »Le prepustite to meni! Le prepustite to meni, gospod...«

(Dalje prihodnjč.)

Širite „Našo Stražo“!

Žensko kolo se po ceni proda. Vpraša se pri hišniku, Koroška cesta 5. 2—1

Kavarna »Mestni park«. Vsak dan svira znani Slager-Trio »Santo-Ledovski-Simek« od 21. do 1. ure in popoldne (pri lepem vremenu) od 17. do 19. ure.

Proda se avto, štirisedežen, popolnoma raven, v dobrem stanju, znamka »Puch«, za ceno 14.000 D. Pogleda se lahko v Jugo-avto, Ljubljana. — Franc Vurnik, Radovljica. 354 3—1

Premog iz svojega premogokopa pri Veliki Nedelji prodaja Slovenska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1—I. 107

Moške klobuke

najnovjših oblik, po najnižjih cenah kupite pri trdnici Anica Traun, Maribor, Grajski trg 1



Podpisana trdnica naznanja vsem svojim cenjenim odjemalcem, da je s 1. avgustom otvorila v Stolni ulici št. 2

novo podružnico

in se najtopleje priporoča cenj. odjemalcem

I. Mariborska delavska pekarna Maribor. 359



Klobuke, čevlje, perilo, dežne plašče, dežnike, kravate, nogavice itd.

kupite najugodnejše pri

Jakob Lah
Maribor, Glavni trg 2.

Tisk: Tiskarne sv. Cirila v Mariboru.



Lipsijski (Leipziger)

velesejm

v jeseni 1925.

Od 30. avgusta do 5. septembra.

Tehnična razstava: od 30. avgusta do 5. septembra.

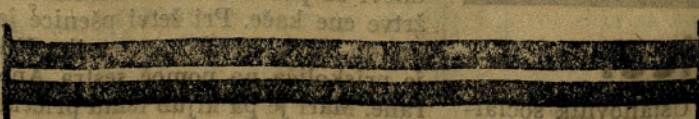
Tekstilna razstava: od 30. avgusta do 3. septembra.

Največji in najstarejši mednarodni velesejm sveta!

Enako važen za razstavljalce in kupce!

Prijave sprejema in pojasnila daje častno službeni zastopnik:

W. STROHBACH, Maribor, Gosposka ul. 19.



Odgovorni urednik: Januš Golec.

Svetovna Panorama
Slovenska ulica 15.

Do 10. avgusta ostane

RIM

krasne cerkve, soha svetega očeta in katedrala svetega Petra. 360

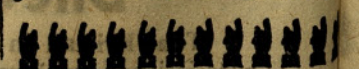
Ali sem že obnovil naročnino?

?

Oglasni in reklamni zavod
Vorsiča naslednik

Vinko Kovačič

Maribor, Slomškov trg 16
sprejema oglase po originalnih časopisnih tarifah v s e t u - in inozemske časopise in revije.
Zahtevajte brezplačna pojasnila in reklamne načrte



Izdaja konzorcij »Naše Straže«.